

LBRIS

We know
books

ANDREEA E DUMITRU

O RĂSFĂȚAT-A VIETII

Memorii dintr-un crâmpei de Rai

Editura QUARTO

București, 2024

CUPRINS

ÎN LOC DE PREFAȚĂ	11
CĂNIȚA DE TABLĂ.....	15
TĂCIUNI ÎN LOC DE CORONIȚĂ.....	29
PE CRAC, ÎN RAI.....	43
ÎNGERII MEI	59
SĂPTĂMÂNA MARE	77
DAR DE SUS	93
MĂLIGĂ CU CIREȘE-AMARE	109
LICIU.....	119
ZIUA LUNGĂ DE DUMINICĂ	139
ÎN VÂLTOARE.....	157
LA VALE	169
ÎN POȚOSOAIE	181

LA VIE	193
PE ÎNSERAT DIN HODOROABA	201
PRIN SAT ȘI PRINTRE OAMENI	219
DE-A LU' ȚOȘCOI	235
MÂINILE RODITOARE	251
DALBA MEA	269
AU FOST ODATĂ.....	291
DE VORBĂ CU ĂL DE SUS	319
POVESTEA LUMII	341
DESPRE AUTOARE	347

*Îngerilor mei,
bunicu' NICULESCU - ION și bunica IOANA*

Ancora minții și mai ales a sufletului meu este schițată în poveștile din paginile următoare, pentru a amăgi uitarea și pentru a vă întinde și vouă, s-aveți la purtător, un crâmpei de Rai și un îndemn la viață!

O răsfățat-a vieții,
2024

1

CĂNIȚA DE TABLĂ

*Am învățat răbdarea de la început, că în ochii
tuturor era scânteie și timp.*

Cu astă lumină a cerului de vară târzie, primenit¹ cu stele, a luat naștere lumea mea.

Îmi părea că atunci deschideam ochii pentru întâia oară, dară cunoșteam parcă de altădată că se apropie zorile după întunecimea safiriului din depărtare, în care frânturile de Rai își făceau loc; nu puteai arunca un vârf de ac între clipirile bogățiilor din ceruri, ce îmi băteau în geamu' sufletului.

¹ **Primenit** - îmbrăcat

Înfolită până sub frunte, simțeam pe gene cum aeru' cald suflat de sub plapumă se face-n promoroacă... ajunsesem pe câmp și încă mi se limpezea zămislirea din zdruncinătura căruței. Eram ocrotită de scoarțele de scândură din stânga și din dreapta mea și știam că nu trebuie să scot nasu' din plapumă până după răsărit. Vorbeau încetișor pe dimprejur și îi auzeam cum se depărtau, știind că n-o să scâncesc până ce se-ntorc.

- Aveai tot patu' alcătuit în căruță; pe dedesubt îți puneam cerga² de lână, cu plapuma și perna, deasupra înc-o plapumă, învelite toate-n cearșafu' albastru spălăcit, de alintai de-un colț cu gura și cu pufu' de pe nas până ce te mutam iară din loc. Două-trei ceasuri, până dădea căldura și terminam noi de strâns păpușoii nu ți s-auzea glăscioru'... n-am mai avut ca tine, ghem cuminte de lumină, își amintea buna mea când

² **Cerga/ă** - țesătură groasă

o trăgeam de cătrință³ prin grădină, să-mi mai povestească din vremurile de lapte ale prunciei mele.

Când am deschis ochii din nou, am nimerit pe hat, pusă-ntr-o rână, vedeam numa' până în vârful cioturilor de păpușoi, proaspăt retezați pieziș de ascuțimea lucioasă a secerilor.

De pe drumu' furnicilor am înălțat privirea și aveam să gădesc în fața mea, în loc de căruță, un ditamai muntele, alcătuit semeț din glugi⁴ de coceni. În mijlocu' lor cocoțată, urma să am un drum fâlos ori doldora de boroboațe, după cum mă cumpăneam în culcușu' din frunzele tăioase la margini, asemeni secerilor vinovate.

³ **Cătrință** - catrință - obiect de îmbrăcăminte din portul național al femeilor române, care servește ca fustă sau ca șorț și care constă dintr-o bucată dreptunghiulară de stofă adesea împodobită cu alesături, cu paiete

⁴ **Glugi** - glugă - stivă conică de snopi, de coceni de porumb

- Cu ochii mari, cât două cepșoare și negri ca tăciunele, ne căutai pe blană, fără să miști un deget de unde te-am lăsat. Te rățoiai voioasă și grăbită: Bunică, bunică, bunică! Din toți rărunchii tremurai că n-am să îți răspund, da' dădeam fuga s-ajung la hat⁵, ca să te urc iară în căruță, să poți bate cu ochii până la drum.

Pe-atunci puteam vedea așa de răspicat, țarna⁶-mi părea fără hotare, iară ceasurile curgeau printr-o pâlnie gătuită; de era abia zece și munciseră bunul și buna mea cât pentru o zi în patru oameni. Puteau să mute și munții din loc și timpu' să fie de partea lor.

Printre movilele rădăcinoase rămase în urma seceratului, strângeam cu toată forța de plapumă, nu

⁵ **Hat** - fâșie îngustă de pământ nearat care desparte două ogoare sau două terenuri agricole aparținând unor gospodării diferite

⁶ **Țarna/ă** - teritoriul unei comune (cu pământ arabil, pășuni, păduri etc.)

care cumva să mă răstorn și să nimeresc sub copitele Joianei. În căruța doldora încărcată eu eram moț, gata cucuiată, până să ieșim în capătu' blăunii, la fântână, să bea vacile apă și să pornim agale înspre casă.

În ce mândrie și aer de sărbătoare îmi scăldam zulufii de pe frunte, să zăresc în fiecare ogradă, să văd parcă de-a dreptu' în sufletele oamenilor.

- Hai să trăiești, nea Niculescule! Iar ați gătat⁷ primii? Cum de s-au copt la voi toți păpușoii odată? Ori aveți plan cu Dumnezeu? auzeam de peste gard, de pe stânga și dreapta țării, cum ne iscodeau, cu drag, vecinii.

Bunica mergea în urmă, ținându-se de scoarța căruței, cu un ochi mereu la mine, să nu mă scapete culmea direct în colbu' drumului.

- Aveam grijă de tine ca de ochii din cap! Că eu cunosc durerea să-ți piară copilașii, să te ferească

⁷ **Gătat** - terminat

Bunu' Dumnezeu de așa vai ș-amar pe lumea asta...

N-aveau de unde ști oamenii de prin sat chibzuiala bunilor mei, că totdeauna munceau mai mult și grăbeau culesu', de teama porcilor, care, o dată dacă intrau, stricau la rând câte șase blăni⁸ numa'-ntr-o noapte; și-atunci să vezi necaz la casele gospodarilor, când munca de juma' de an se culca toată la pământ și putrezeau știuleții pe coceni... și-apoi era și pucioasa neagră, care se întindea degrabă de la căldurile pâcloase din lunile de vară.

Acasă, în grădină, în stânga aleii, aveau să descarce glugile de porumb și să orânduiască un loc de șezătoare; unde lăsau să se usuce bine munții de știuleți și-apoi petreceau vreo două săptămâni, seară de seară, pe răcoare, cu încă două trei vecine la dijghiocat⁹.

Nu era muncă ușoară, ce zic eu aicea, fiecare zi era trăită în cinstea pământului; că el rodea pentru

⁸ **Blăni** - blană - bucată de pământ arabil

⁹ **Dijghiocat** - dezghiocat - (despre știuleți) scos din pănuși

toate gurile și Dumnezeu ocrotea mâinile muncitoare și sufletele care aveau frica Lui.

Ajunsa pe Crac, acasă, urma să îmi primesc și mulțumirea că nu-mi auziseră glăscioru', un ghemotoc de om care le aducea mângâiere prin simpla-i suflare. O și văd pe buna mea cum mă muta din căruță, tot în culcuș, în grădina de dincolo de poarta mică, s-aștept ca să descarce toți cocenii și să ne rânduim la masă.

Într-o căniță mică, de tablă, înroșită parcă de prea mult stat pe foc și împlinită cu floricele galben de soare, mărunțele, primeam de la bunica din hrana zeilor uitată pe Pământ. Lapte proaspăt, fiert, pe care îl sorbeam și strecuram printre dinți și câte-o oră. Cu o mână țineam strâns de toartă pocalu' dăruirii și cu cealaltă alintam un colț de pernă de atingeam numa' pufu' din bumbac. Un răsfăț, pe care l-am trăit de când eram numa' de-un cot și pân' să merg la școală.